

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

« 09 » 09 2023

СЦЕНАРНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА

підготовки магістрів

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності 054 «Соціологія»

освітньо-професійна програма «Соціологія»

Укладач: Лепський Максим Анатолійович, д.філос.н., професор, професор кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від "09" 09 2023 р.
Завідувач кафедри соціології

Протокол № 1 від "09" 09 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

В.О. Скворець

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Т.О. Ратушна

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 054 Соціологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		1-й	1-й
Освітньо-професійні програми «Соціологія»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		8 год.	6 год.
		Семинарські	
		14 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		38 год.	50 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сценарне планування та прогнозування» є ознайомлення студентів освітньо-професійної програми «Соціологія» з отримання студентами прогностичних компетенцій, знань, вмінь та навичок, необхідних для організації та проведення соціального планування у дослідженні майбутнього організації, підприємства, установи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сценарне планування та прогнозування» є: отримання знань базових понять «сценарне планування», його сутність, типології та класифікації методів; розуміння та вміння застосовувати принципів, форм і методів сценарне планування як соціальної технології та діяльності; володіння методологічними та методичними основами сценарного планування 0, 1.0, 2.0, 3.0 технологій; набуття знань основ застосування методів сценарного планування та їх комплексування з прогнозуванням у складанні прогнозів на основі соціального діагностування суспільних процесів; усвідомлення місця і функції сценарного планування відносно інших видів антиципації; володіння основами сценарне планування суспільних процесів у соціальному управлінні; розуміння інформаційних соціальних технологій сценарного планування та прогнозування; набуття знань актуальних проблем удосконалення соціальних технологій сценарного планування та прогнозування в сучасних умовах. користування соціальними нормативами і соціальними орієнтирами у соціальних технологіях антиципації; отримання знань, умінь, навичок складати сценарні плани з актуальних соціальних проблем; формування уміння робити вибір певних методів сценарне планування; набуття алгоритму вибору основної документації та базової інформації для сценарне планування; формування знань, умінь,

навичок застосовувати послідовність етапів сценарного планування; отримання знань, умінь, навичок формулювати соціальні завдання на різних етапах сценарного планування.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Сценарне планування та прогнозування» студент повинен:

знати:

- 1) базові поняття «сценарне планування», його сутність, типології та класифікації методів;
- 2) принципи, форми і методи сценарного планування як соціальної технології та діяльності;
- 3) місце і функції сценарного планування відносно інших видів антиципації;
- 4) методологічні повороти та специфіку інформаційного забезпечення соціальних технологій сценарного планування та прогнозування;
- 5) актуальні проблеми удосконалення соціальних технологій сценарного планування та прогнозування в сучасних умовах.
- 6) набуті алгоритми вибору основної документації та базової інформації для сценарне планування;
- 7) послідовності етапів сценарного планування;
- 8) ставити соціальні завдання на різних етапах сценарного планування та специфіку підготовки підсумкових документівосновні методологічні підходи проведення стратегій медіаторних технологій врегулювання конфліктів;

вміти:

- 1) застосовувати методологічні та методичні основи сценарного планування 0, 1.0, 2.0, 3.0 технологій;
- 2) комплексувати методи сценарного планування з прогнозуванням у складанні прогнозів на основі соціального діагностування суспільних процесів;
- 3) використовувати основи сценарного планування у аналізі суспільних процесів у соціальному управлінні;
- 4) користуватися соціальними нормативами і соціальними орієнтирами у соціальних технологіях антиципації;
- 5) складати сценарні плани з актуальних соціальних проблем;
- 6) робити вибір певних методів сценарне планування;
- 7) застосовувати послідовність етапів сценарного планування;
- 8) формулювати соціальні завдання на різних етапах сценарного планування, готувати підсумкові документи сценарного планування.
- 9) обирати тип стратегування переговорів та медіації відповідно до специфіки його об'єкта;
- 10) визначати шляхи подолання методологічних проблем стратегування переговорів та медіації;
- 11) чітко визначати переваги та обмеження кожного із видів стратегування переговорів та медіації;
- 12) проводити декомпозицію об'єкта дослідження;
- 13) оцінювати важливість альтернатив за допомогою методів профілактичної та супровідної інтервенції;
- 14) розв'язувати завдання за допомогою методу картування конфлікту;
- 15) проводити синтез результатів дослідження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК09. Здатність використовувати	Усне опитування на семінарських заняттях;

інформаційні та комунікаційні технології.	тестування та практичні завдання у системі Moodle
СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.	Усне опитування на семінарських заняттях; тестування та практичні завдання у системі Moodle
СК11. Здатність обґрунтовувати вибір методів і методик для розв'язання дослідницької проблеми, реалізації мети та вирішення задач дослідження.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання; практичні завдання у системі moodle znu
РН13. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання.
РН19. Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень регулювання останніх.	Усне опитування на семінарських заняттях; тестування та практичні завдання у системі Moodle

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Соціальне прогнозування»: «Соціальне проєктування», «Сучасні теорії конфлікту», «Новітні соціологічні теорії».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія сценарування у дослідженнях майбутнього

Тема 1. Історичні етапи становлення сценарного планування і прогнозування..

Визначення сценарія та сценеріо. Сценарування в античній Греції, Римі, середньовіччі, Новий час. Міфологічне сценарування. Сценарування Германа Кана. Сценарування П'єра Вака та Пітера Шварца. Підходи форсайт та фароут у сценарному плануванні та прогнозування. Запорізька школа прогнозування та сценарування.

Змістовий модуль 2. Сценарний підхід дослідження майбутнього

Тема 2. Теоретичне осмислення сценарного підходу.

Моделювання у сценаруванні. Основні поняття та основні складові сценарування. Архетипічний аналіз та сценарування «Мандри героя», роботи Кемпбелла та Кристофера Воглера. Зав'язка, поворотні моменти, акти, розв'язка, апогей та наслідки. Етапи мандрів героя. Кейси у плануванні та рекламі.

Змістовий модуль 3. Методи сценарного планування та прогнозування

Тема 3. Методика та класифікація методів сценарного планування та прогнозування

Методика та етапи сценарного планування П'єра Вака та Пітера Шварца. Чому сучасні українські методики не встигають за сценаруванням 2.0., специфіка запорізької школи. Класифікація методів сценарного прогнозування.

Змістовий модуль 4. Методика складання сценарного плану та прогнозу.

Тема 4. Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у класичному сценаруванні блок бастерів.

Динаміки процесів сценарного планування та прогнозування. Кейси сценарію. Основні виклики, тренди, чинники, «чорні лебеді», «сірі новороги», «джокери», «дикі карти» та інші несподіванки. Дермінаційні та предетермінаційні чинники. «Відкритий простір без порогів». Етапи складання сценарного плану. Підход блок-бастерів та сценарування.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Семинарські заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д ф.	з/в ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	6	4	2	2	4	2	9	11	10	5	15
2	15	6	2	2	2	4	-	9	13	10	5	15
3	15	6	2	2	2	4	-	9	13	10	5	15
4	15	4	2	2	-	2	2	11	13	10	5	15
Усього за змістові модулі	60	22	10	8	6	14	4	38	50	40	20	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30							30	30			40
Загалом		90								100		

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Історичні етапи становлення сценарного планування і прогнозування	2	2
2	Теоретичне осмислення сценарного підходу.	2	
3	Методика та класифікація методів сценарного планування та прогнозування	2	2
4	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у класичному сценаруванні блок бастерів.	2	2
Разом		8	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Методика та класифікація методів сценарного планування та прогнозування. Аналіз сценарного міфологічного підходу.	2	2
2	Методика та класифікація методів сценарного планування та прогнозування. Аналіз сценарного міфологічного підходу.	2	2
3	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у «мандрах героя».	2	
4	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у «мандрах героя».	2	
5	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у класичному сценаруванні блок бастерів.	2	
6	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного	2	

	підходу у класичному сценаруванні блок бастерів.		
7	Методика складання сценарного плану. Аналіз сценарного підходу у сценаруванні П'єра Вака та Пітера Шварца.	2	
Разом		14	2

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповідь на семінарі	<p><u>Семінар №1</u> Питання за Змістовим модулем 1</p> <p><u>Семінар №2</u> Питання за Змістовим модулем 1</p> <p><u>Семінар №3</u> Питання за Змістовим модулем 1</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	10
	Практичне завдання	<p><u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань:</u></p> <p><u>Практичне завдання №1</u> Обрати та проаналізувати конфлікт, проведене в останні 5 років, вказавши організатора/ів, мету, терміни проведення, методику та отримані результати.</p>	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад</p>	5

		<p><u>Практичне завдання №2</u> стислий зміст завдання, обрані автором об'єкти порівняння, методику зіставлення, отримані результати та можливості їх застосування до сучасних суспільних процесів.</p> <p><u>Практичне завдання №3</u> Сформувати завдання для розв'язання конфлікту, визначивши метод отримання кінцевого результату та 5 критеріїв оцінки.</p>	матеріалу	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Відповідь на семінарі	<p><u>Семінар №4</u> Питання за Змістовим модулем 2</p> <p><u>Семінар №5</u> Питання за Змістовим модулем 2</p> <p><u>Семінар №6</u> Питання за Змістовим модулем 2</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	10
	Практичне завдання	<p><u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u></p> <p><u>Практичне завдання №4</u></p>	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;	5

		<p>Сформуувати завдання для розв'язання його медіаторними технологіями аналізу ієрархій, визначивши метод отримання кінцевого результату та 5 критеріїв оцінки.</p> <p><u>Практичне завдання №5</u> Обрати дві країни та скласти стислий план проведення стратегування переговорів та медіації за подібністю. План має включати аргументацію обрання об'єктів аналізу, зазначення країни та мінімум п'яти критеріїв порівняння, інтерпретацію отриманих результатів.</p> <p><u>Практичне завдання №6</u> Обрати дві країни та скласти стислий план проведення стратегування переговорів та медіації за відмінністю. План має включати аргументацію обрання об'єктів аналізу, зазначення країни та мінімум п'яти критеріїв порівняння, інтерпретацію отриманих результатів.</p>	<p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу</p>	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Відповіді на семінарі	<p><u>Семінар №7</u> Питання за Змістовим модулем 3</p> <p><u>Семінар №8</u> Питання за Змістовим модулем 3</p> <p><u>Семінар №9</u> Питання за Змістовим модулем 3</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з</p>	10

			реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<p><u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u></p> <p><u>Практичне завдання №7</u> На прикладі результатів сформулювати віяло інтерпретацій щодо причин, ставлення до неї громадськості, перебігу, наслідків.</p> <p><u>Практичне завдання №8</u> На кейсі сценарне планування прогнозування .</p> <p><u>Практичне завдання №9</u> На кейсі сценарне планування прогнозування .</p>	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу.</p>	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4		<p><u>Семінар №10</u> Питання за Змістовим модулем 4</p> <p><u>Семінар №11</u> Питання за Змістовим модулем 4</p> <p><u>Семінар №12</u> Питання за Змістовим модулем 4</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з</p>	10

			реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u> <u>Практичне завдання №10</u> На кейсі проаналізувати сценарне планування прогнозування . <u>Практичне завдання №11</u> На кейсі проаналізувати сценарне планування прогнозування . <u>Практичне завдання №12</u> Сформулювати завдання, яке передбачає розв'язання конфлікту.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	0,5 балів за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 40 хвилин і одна спроба	10

	Теоретичне завдання	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	5 балів. Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь – 5 балів . Неповна відповідь з неточностями або нерозкриттям частини питання – 3-4 бали . Неповна і нелогічна відповідь – 1-2 бали .	5
	Індивідуальне завдання	Саморефлексія за німецької методикою «Рюкзак знань»	20-18 – нав'язні всі вихідні умови завдання, представлені всі структурні елементи графічний вигляд та хід всіх розрахунків з кінцевим результатом, зазначена та обґрунтована правильна відповідь на нього; 17-14 – завдання розв'язано частково; обрана менша кількість критеріїв, ніж зазначена в умовах, є логічна та/або розрахунків помилки в ході розв'язання завдання; 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – робота неповна, містить доатстньо кількість логічних та розрахункових помилок, правильна відповідь не визначена; 4-1 – робота представлена лише вихідними умовами та декількому базовими розрахунками.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Лепський М.А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник / М.А.Лепський. 2-е видання, доп. І випр. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2022. 440с
2. Лепський М.А. Фрактальність ідеї «поетики» та виклики сценарного прогнозування //Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Запоріжжя, 2016. – Вип. 36.
- 3 Лепський М.А., Спін-Офф-технології сценарування в мобілізації споживачів і політичних прихильників // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Збірник наукових праць / За ред. В. Г. Воронкової.- Випуск 67. - Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2016. –С.40-48.
4. Стратегічне прогнозування політичних ситуацій та процесів: монографія [Воловик В.І., Лепський М.А., Гугнін Е.А. та ін.]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – 428 с.
5. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів: навчальний посібник [Воловик В.І., Лепський М.А., Гугнін Е.А. та ін.]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – 468 с.

6. Елберс А. Стратегія блокбастера. Уроки маркетингу від лідерів індустрії розваг. / Анита Элберс. – Пер з англ Ю. Корнилович – М: Манн, Іванов і Фербер, 2014. – 336 с.
7. Schwartz Peter The Art of the Long / Developing & Using Scenarios. GBN Monitor Grupp, 2015. – 31p.
8. Schwartz Peter The Art of the Long View: Planning for the Future in an Uncertain World. Published April 15th 1996 by Crown Business. – 292p.

Додаткова:

1. Матвиенко В.Я. Прогностика. – К.: Українські пропілеї, 2000. – 520 с.
- 2 Godet, Michel. (2000). The art of scenarios and strategic planning: Tools pitfalls. Technological Forecasting and Social Change, 65, 3-22

Інформаційні ресурси:

1. <http://socforecast.org.ua/>
2. [http:// www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
3. [http://www. ipiend.gov.ua](http://www.ipiend.gov.ua) Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України
4. [http:// www.iweir.org.ua/](http://www.iweir.org.ua/) Інститут світової економіки і міжнародних відносин
5. [http:// www. irr.lviv.ua/](http://www.irr.lviv.ua/) Інститут регіональних досліджень
6. [http:// www.iер.i-c.com.ua/](http://www.iер.i-c.com.ua/) Інститут економічного прогнозування
7. [http:// www.niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua) Національний інститут стратегічних досліджень
7. [http:// www. politik.org.ua](http://www.politik.org.ua) Український центр політичного менеджменту («Журнал «Політичний менеджмент»)
8. [http:// igls.com.ua](http://igls.com.ua) Інститут глобальних стратегій
9. [http:// www.usipr.kiev.ua](http://www.usipr.kiev.ua) Український незалежний центр політичних досліджень
10. [http:// www.icps.kiev.ua](http://www.icps.kiev.ua) Міжнародний центр перспективних досліджень
11. [http:// www. e-lib.info](http://www.e-lib.info) Електронна бібліотека